

pegam dirja jaderno, jaderno pa zadêrjati; hrov. jadrina, bulg. jedür tüchtig; gr. *ιδαιρός* je pa moj hiter-ar; jedro n., jedrce, jedrko, rus. jadro, ovesü jadrenü.

Jeza.

O. Jeza f. gen. - ze morbus, vü jazjahü, jeza črèvna; jezavü, jezèstivü adj. aegrotus.

S. Jeza je nsl. vzlasti ira, vsled ktere nastane često i bolezni!

Jeklivü.

S. Pa jaklivü adj. *μολιῶλος* qui aegre loquitur; jèčati je gemere; jok, joč; jecati balbutire.

Jeti.

O. Imä - imešiprehendere, tangere, tenere; vèrã jeti credere, incipere; jetva f. captivitas, jèti je prehensio, -tilište carcer, -tlnikü captivus.

S. Verjamem pro véro jamem, stsl. vèrã mi imi verjemi mi; jeti incipere serb. jati; ječa carcer, serb. hrov. jamac.

Ječanü.

O. Ječanü adj. hordeaceus, thema idem ac vocabuli jèčü -my m. gen. -mene, i jèčimü, jèčimenü -čimenü -mykü (cf. kamykü) hordeum, jèčinü -nènü -čimènü (cf. kamènü) -menü hordeaceus.

S. Ječmen nsl., ječam serb.; cf. scr. aç edere (žiti pasci, žito; truti, trava itd.).

Drobtinice iz dnevnika slovenskega učitelja.

Spisuje Josip Levičnik.

Motto: „Nulla dies sine linea!“
Stari rimljanški pregovor.

Nadaljevaje uke o živinski paši se je dalje priporočevalo, naj se živina o dežju na pašo ne goni; zlasti za ovce je to zelo škodljivo, in jim je bila paša o dežju že mnogokrat vzrok hudih bolezni in tudi cépanja. — Dalje naj se živina posebno varuje tudi pred pretolstimi pašniki — tu sim se prištevajo mnogoverstne detelje, ki ji vzrokujejo napenjanje in tudi mnogokrat celo zadušenje. Zoper napenjanje se je priporočevala homeopatija*), apnena voda, salmijakovec in kamneno

*) Homeopatija se je tudi že v naših krajih pri živinskih boleznih večkrat prav zelo dobro obnesla; — po našem pičlem mnenju imajo ravno tú živino-zdravniki še obširno polje za študije svoje delavnosti.

olje. Tudi iz slame izvita vev živini v goltanec potisnjena dobro služi. Ako pa napenjanja taki pripomočki ne ustavijo, more se, hočeš ali nočeš, gazom odpreti zrak ali po zabodenju s „Troakar-jem“ (o čimur so tudi naše „Novice“ že zdavnej govorile in tudi v sliki nauk pojasnile), ali pa z goltansko cevjo [Schlundröhre]*). — V daljnih govorih o pašnikih se je tudi še posebno priporočevalo, naj se ima velik pozor na strupene zelišča, ter naj se one, kolikor je le moč, v korenini zatirajo**). — In da se dalje pri pašnikih (zlasti po planinah) morajo prepadam in globokim jamam ograje narediti, ali kedar se živina v tacih nevarnih krajih pase, vsaj skerbno opazovati, je reč že sama o sebi posebno priporočljiva.

Potem, ko se je bilo še enkrat omenilo, da za mlado živino je paša v prostem ozračju posebnega priporočevanja vredna, razen, če pašniki niso oddaljeni, ali pa, če se ni kake kužne bolezn bati, so se nasprotno tudi še enkrat v misel vzele koristi kermenja s presno klajo v hlevih, ker je namreč v teh okolščinah manj piče potreba in se le-ta tudi veliko bolj enakomerno lahko med živino razdeli. Tudi več gnoja se na to vižo pridobi. Sploh pa je vender g. docent priporočeval, naj se povsod gleda na krajne razmere; kajti kmetijski gospodar ima mnogo tacih del, ki se ne dajo obdelovati po kakem stalnem receptu. Kar n. pr. koristi Petru, nasprotno mnogokrat škoduje Pavlu.

Oziroma na suho kermo se je seno naj bolj hvalilo. V prejšnjih časih so stavili manj poglobitno veljavo; poznejše so jeli kermo mesiti z raznimi travami, s stročjem, z listjem***), prešami, otrobi i. t. d. Tudi slamo in pleve mesijo med kermo; vediti pa je, da je slama od jarega žita boljša mimo ozimnega; — tudi pšenične pleve imajo predstvo pred drugimi. Na slamo

*) Goltanska cev je posebno na Švicarskem zeló v navadi. Narejena je iz dratu podolgasto-zašpičena (spiralförmig) in z usnjem ovita; — pri rabljenju se vender more živini med spodnjo in zgornjo čelust en les vložiti, da cevi zvečiti ne more. Pri neki popoldanski demonstraciji nam je bil g. dr. Wilhelm eno tako v originalu pokazal. Pis.

***) Aló! pastirji! zopet ste na versti! Učite se v šoli spoznavati strupenih zelišč, da se boste vedeli potem po pašnikih vojskovati zoper nje! Pis.

***) Vejnike za suho pičo delajo pri nas na Gorenskem že od nekdaj; — jeli so pa sim en čas tudi spomlad smukati mlado bukovo listje, ktereга živina neskončno rada jó in ima od njega kaj mastno mleko. Tega so me že tudi prepričale lastne skušnje v domači hiši. Pis.

naj se pazi, da se suha spravi pod streho; — mokra, rjava ali plesnjava je zlasti za brejo živino prav zelo škodljiva.

Da imajo žita naj večjo redivno moč za živino, je sploh znano; po pravici jih torej stavijo kmetijski gospodarji v prvo versto in jih imenujejo Nemci „Kraftfutter“. Da sta vender pšenica in rež za živinsko klajo predrage, je več ko dobro znano. Turšica in ječmen služiti za pitavno živino posebno izverstno; tudi oves je dober. V drugo versto se stavijo razna oljnate semena, — se vé, da se od tih rabi le preša; — v tretjo versto pride potem sočiva. V misel so se vzeli potem še razni obertnijski ostanki, n. pr. od olarij, žganjarij, sladkaric; od sira, skuhate, mleka; — tudi kuhinjske pomije, kar vse se mnogokrat živini kot smes z drugo kermo predklada. Vendar je treba na take ostanke paziti, ker živini v preveliki meri pokladani radi škodujejo. Sploh naj se na mesenje piče (Futtermischung) pri vsakem gospodarstvu dobro gleda. Terdo ali premehko živinsko blato daje pozornemu gospodarju vselej natančni račun o dobri ali slabi smesi kerme, in naj se to pri živini nikar nikoli ne prezira. — V natančni obširnosti nam je pri tej priliki g. docent po kemičnih razkrojih naznanil, koliko posamesnih delcev raznih tvarin ima ta in ona kerma, in sicer: seno, otava (ki ima, o pravem času spravljena, predstvo pred senom), raznoverstre detelje v suhem in presnem stanu, suho drevesno listje (je tudi po okolščinah bolje mimo sena), razna slama, razna kuha, žitna plemena, preša, razni obertnijski ostanki od pivarnic, sladkornic, sirarij i. t. d. — Zaznamoval sem si to sicer med svoje „notice“, kar se je dalo natančno; zastran množine številčk vender prestopim čez to na daljne uke, da vsaj, ako bo mogoče, do konca leta pridem tudi k sklepu umnega gospodarstva.

(Dalje prih.)

Razstava učnih pomočkov,

ki je bila združena z učiteljskim zborom v Ljubljani 22. sept., t. l. zasluži, da se o njej spregovori nekaj besedi, akoravno so jo ogledovali vsi vdeleževalci učiteljskega zbora in mnogo družega p. n. občinstva. Tedaj Vam, dragi tovarši, ne podajam nič novega, nego za spomin le mali načert, po katerem so bile razne šolske stvari na ogled postavljene. Naj mi bode pa tudi dovoljeno, ob enem ktero kritično povedati, kajti pri taki začetni, v tako kratkem času osnovani razstavi